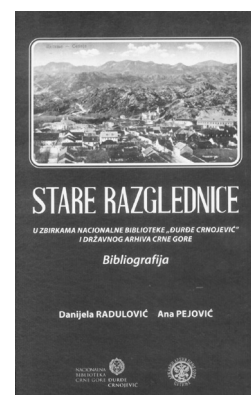

Црна Гора на разгледницама

Radulović, Danijela i Ana Pejović. *Stare razglednice: u zbirkama Nacionalne biblioteke „Đurđe Crnojević“ i Državnog arhiva Crne Gore: bibliografija*. Cetinje: Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“; Državni arhiv Crne Gore, 2023.

Јелена Поповић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
popjelen@gmail.com

Најопштија дефиниција разгледнице – слика на тврдом папиру која се шаље поштом без коверте. Разгледнице нису само кратка писма на картону, већ и својеврсна сведочанства епохе, друштва, догађаја, и начина живота. Оне су визуелни трагови прошлости, забележене слике времена које се преносе поштанским мрежама и личним архивима, прелазећи границе држава и култура. Често су биле људима први контакт са местима која нису имали прилику лично да посете, па су у доба великих ратова и друштвених турбуленција представљале једину везу са домовином, породицом или пријатељима. Биле су не само средство обраћања већ и визуелни запис тренутка, простора и осећања. Иако наизглед обичне и свакодневне, оне носе у себи друштвене, политичке и културне кодове времена у коме су настале. Занимљиво је да су неке имале колорисане делове – ручно бојене детаље, што сведочи о жељи да се статичној слици дода доза живости, топлине, или чак егзотичности. Ова пракса била је нарочито популарна у „туристичким“ издањима. Такође, фотографски стил временом се мењао, пратећи технолошки развој и укуси публике, па је од статичних, званичних снимака, прерастао до све живљих, динамичнијих композиција са више спонтаности, у духу модерне урбане културе.

Историја разгледница везује се за тезу која фотографију схвата као робу. Уметност фотографије и јесте синхронизована са сазнањем да је она и роба. Још од најранијих дана развоја фотографије, постављала су се питања о њеној уметничкој вредности. Од самих аутора разгледница, из најранијег периода развоја фотографије, потиче и први захтев да се фотографији додели уметничка вредност, тако да се на многим разгледницама може наћи и репродуковано уметничко дело. Ипак, најчешћи мотиви су урбани и јавни простори: архитектура града, градски живот, историјски догађаји или туристичка дешавања.

Око појаве разгледница у Црној Гори, опречна су мишљења. Сматра се да је прва, са мотивом Цетиња, настала 1893. године.

Библиографија *Старе разгледнице: у збиркама Националне библиотеке „Ђурђе Црнојевић“ и Државног архива Црне Горе*, коју су приредиле Данијела Радловић и Ана Пејовић, обухвата период од 1889. до 1940. године и представља резултат исцрпног и пажљивог истраживачког рада. Садржи 2083 библиографске јединице подељене у девет група: Топографске разгледнице; Јавна издања; Историјски догађаји; Ратне сцене; Јавне свечаности; Портрети; Репродукције уметничких дела; Честитке; Остало. Највећи број припада топографској групи – оне приказују градове, места и јавне објекте, чиме доприносе визуелној историји урбаних и руралних простора Црне Горе.

Библиографске јединице сложене су хронолошки. Пошто је најчешће било тешко одредити године издавања, приступало се правилима каталожке обраде сликовне грађе. Прва разгледница, према подацима библиографије, издата је 1889. у Котору, а последња 1940. у Херцег Новом, док су у јединицама од 2070 до 2083 године издавања наведене оријентационо. У оквиру исте године јединице су поређане абecedно.

Библиографски опис урађен је према ISBD (NBM) стандарду за некњижну грађу методом de visu. Уз опис наведен је ID број под којим је одређена разгледница доступна у online каталогу Националне библиотеке Црне Горе „Ђурђе Црнојевић“, или инвентарни број архивског одсека, или Државног архива Црне Горе. У напомени су подаци о пошиљаоцу и примаоцу, а назначено је и којим поводом су биле послате. Библиографију употпуњују: Регистар издавача, фотографа, фотографских атељеа, књижара и штампара, Регистар имена, Регистар географских појмова и Топографски регистар. Најзаступљенији издавачи су П. М. Калуђеровић са Цетиња и П. Вукотић и Комп. из Подгорице. Разгледнице су писане на седам језика.

Библиографија је употпуњена пригодним илустрацијама – репродукцијама које оживљавају визуелну историју Црне Горе, а штампана је у тиражу од 300 примерака.

збиркама бајки. Исти наслови поређани су хронолошки, укључене су монографије на српскохрватском језику до 1990. године, као и издања на Брајевом писму.

Уз Библиографију израђено је шест регистара који допуњују главни библиографски опис: *Регистар наслова*; *Регистар наслова мајичних публикација*, из којих су бајке издвојене; регистри *аутора* и *преводилаца*; *Регистар илустрација* и *Регистар сакуљача* (углавном на словеначком језику), који показује читаоцима ко је, у 20. веку, прикупљао драгоцене фолклорне образац.

Културни подухват Меланије Блашковић и Драгане Д. Јовановић, уз подршку Библиотеке Матице српске као издавача, омогућује да се шира јавност присети чудовишних згода које нису намењене само деци. Будући истраживачи жанрова народне књижевности имаће поуздани „водич“ у *Библиографији превода словенских бајки на српски језик* дугогодишњих библиографа БМС.

Водич кроз домаћу стручну периодику

(новембар 2025 – мај 2026)

Ивана Тодоровић
Народна библиотека Србије, Београд
ivana.todorovic@nb.rs
ORCID 0009-0002-8590-748X

„Водич кроз домаћу стручну периодику“ у овом броју *Читалишта* обухвата следеће наслове серијских публикација: *Бележница*, часопис за библиотекарство, књижевност и културу Народне библиотеке Бор, главни и одговорни уредник Виолета Стојменовић (48/2025); *Библиошекар*, часопис за теорију и праксу библиотекарства Библиотекарског друштва Србије, главни и одговорни уредник Виолета Стојменовић (2/2025); *Вести*, гласило Библиотеке Матице српске, главни уредник Селимир Радуловић (136/2025 и 137/2026); *Високошколске библиотеке*, стручно гласило Заједнице библиотека универзитета у Србији, главни и одговорни уредник Марија Булатовић (1/2025); *Глас библиотеке*, часопис за библиотекарство и информациону науку Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у Чачку, главни и одговорни уредник Мирко Дрманац (31/2025); *Гласник Народне библиотеке Србије*, главни и одговорни уредник Јасмина Нинков, уредник Драгана Милуновић (27/2025); *Инфошека*, часопис за дигиталну хуманистику, главни и одговорни уредници Александра Тртовац и Ранка Станковић (1-2/2025); *Корак библиотеке*, часопис за културу и библиотечко-информациону делатност Народне библиотеке Ужице, главни уредници Бојана Маринчић и Татјана Богојевић (10/2025); *Крагујевачко читалиште*, лист Народне библиотеке „Вук Караџић“ у Крагујевцу, уређивачки колегијум Марија Ракић Шаранац и Гордана Вучковић (60/2025); *Нови Леџаи*, часопис за библиотекарство, књижевност и науку, главни уредник Јован Пејчић, одговорни уредник Весна Илић (8/2025); *Савремена библиотека*, часопис Народне библиотеке Крушевац, главни уредник Александра Вранеш, одговорни уредник Снежана Ненезић (39/2022); *Слово Ђурилово*, годишњак Библиотеке „Браћа Настасијевић“ Горњи Милановац, главни и одговорни уредник Нада Вељић (21/2024); *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* Градске библиотеке Панчево, Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду и Филолошког факултета Универзитета у Београду, главни уредник Бранка Драгосавац, одговорни уредник Горан Траиловић (47/2025) и *Читаница Народне библиотеке и музеја* Народне библиотеке у Белој Цркви, уредник Игор Вокоун (18/2025).

Наведеним насловима прикључен је и *Mons Aureus*, часопис за књижевност, уметност и друштвена питања у издању Народне библиотеке Смедерево, главни и одговорни уредник Оливера Стајић, уредник броја Драган Мрдаковић (73–74/2025) и представљени прилози објављени у оквиру *Еклибриса*, сталне рубрике посвећене библиотекарству.

Од наведених часописа већина излази и у штампаном и у електронском издању, *Савремена библиотека* и *Читалишница* у штампаном, док се часопис *Високошколске библиотеке* објављује само у електронском формату.

Приказ актуелне периодике почиње тематским блоком који се односи на непосредну библиотечку праксу. Пружањем и вредновањем услуга намењених корисницима, као и активном улогом библиотека у популаризацији књиге и читања, баве се бројни аутори. Катарина Миош говори о услугама јавне библиотеке у Сопоту са посебним освртом на међуинституционалну сарадњу, док текст Шејле Џидић и Свјетлане Ђелић преиспитује концепт библиотеке као „трећег места“ на примеру Аустријске библиотеке, одељења Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду (*Савремена библиотека*). Надица Стојановић и Весна Илић описују рад Народне библиотеке у Лесковцу у домену културно-образовних активности у периоду од 2019. до 2024. (*Крајујевачко читалишће*). Душанка Папић истиче важност сарадње библиотека са другим локалним институцијама. Пример манифестације „Дан Дунава“ у Бачкој Паланци показује како библиотека може бити покретач развоја локалне заједнице кроз сарадњу са туристичком организацијом, књижевним клубовима и удружењима ликовних уметника. Смит Ендрју (Andrew Smith) доноси међународну перспективу о томе како се дигитални извори могу користити за проучавање словенске дијаспоре, указујући на могућности које библиотеке имају на располагању у циљу подржавања генеалošких истраживања (*Савремена библиотека*). У *Савременој библиотеци* објављени су и прилози у којима се анализирају кориснички захтеви на Одељењу књижевне критике Библиотеке у Крушевцу од 2003. до 2024 (Драгана Исаиловић) и коришћење књига домаћих аутора и преведених књига на одељењима за одрасле кориснике и децу Градске библиотеке у Панчеву (Марина Миладиновић). Данијела Божичковић Радуловић и Мирољуб Стојановић баве се библиотечким услугама за особе са инвалидитетом (*Читалишница*). Рад Јелене Поповић истражује појам библиотерапије као савремене методе психолошке и емоционалне подршке и њену институционалну примену (*Нови Лејати*), док Сања Дробњаковић отвара питање да ли је и у којој мери могућа примена библиотерапије у библиотекама (*Mons Aureus*).

Посебан сегмент у оквиру разматрања библиотечких услуга заузима рад са најмлађим корисницима, који је у актуелној периодици заступљен кроз више прилога. Ови текстови баве се деловањем библиотека у области подстицања читалачких навика код деце и младих, као и подршком њиховог креативног развоја. У тексту Сузана Узелац представљени су резултати истраживања спроведених у Жабљу, који су показали да ученици седмог и осмог разреда у слободно време најрадије читају стрипове, што указује на потребу да библиотеке планском набавком ове грађе привуку младе кориснике (*Читалишће*). На практичном нивоу, пример из Народне библиотеке Смедерево, који описују Вишња Љ. Рајковић Мрдаковић и Оливера Стајић, показује како библиотека може бити активна на плану унапређења едукативних услуга, користећи ресурсе Одељења стране књиге за организовање часова енглеског језика за најмлађе (*Монс Ауреус*), док Добрила Бегенишић потписује прилог „Библиотечке услуге за младе у јавним библиотекама“ (*Савремена библиотека*).

Осим рада са корисницима, значајан простор у актуелној периодици заузимају и технолошке иновације у библиотечарству. Кроз неколико уже дефинисаних тема, аутори анализирају како савремени алати трансформишу процес обраде, заштите, коришћења и промовисања услуга библиотека.

Све бројнији прилози посвећени вештачкој интелигенцији потврђују да ова тема заузима све истакнутије место у домаћој периодици. Наредни прилози истражују улогу вештачке интелигенције у савременом библиотечком пословању и изазове које њено коришћење поставља пред професију. Оливера Стојановић бави се применом вештачке интелигенције у аутоматској УДК класификацији и даје преглед објављених истраживања (*Библиотечкар*). У прилогу Јелене Поповић и Милене Марковић приказан је појам вештачке интелигенције, историјат настанка, дефиниције, примена у библиотекама и библиотечком пословању, законска регулатива, као и примена у креирању библиотека будућности (*Корак библиотеке*). Пројекат HER(AI)TAGE Градске библиотеке у Новом Саду, чији је циљ да се искористи технологија вештачке интелигенције како би се сачувала и промовисала нематеријална културна баштина везана за локалне екосистеме и воде око „европског Амазона“, како се још назива резерват биосфере Мура-Драва-Дунав, представила је Сања Арбутина (*Крајујевачко читалишће*). У фокусу следећег рада је развој технологија вештачке интелигенције и четботова, као и испитивање њихове конкретне примене у библиотечком пословању (Ивана Јашовић и Бојана Веселиновић, *Читалишће*).

У оквиру темата „Е-књиге у библиотекама – стварно и могуће“, нови број *Крајујевачког читалишћа* представља следеће радове: „Сobiss Ela – прва јавна платформа за позајмицу електронских књига у Словенији“ (Урша Ликар Лузар), „Књижница која расте с технологијом“ (Маја Бодиш, Јасмина Кенда и Јања Марас), „Електронске књиге – садашњост или будућност“ (Анђела Огњановић) и „Књига на клик“ (Александра Стојковић). О могућностима и стварности електронских књига у Србији, у наставку говоре

издавачи и књижевници Владислав Бајац, Гојко Божовић и Зоран Хамовић (разговор водиле Гордана Вучковић, Марија Ракић Шаранац). Ивана Јашовић представља платформу Српски УДК онлајн, насталу као резултат сарадње Народне библиотеке Србије и УДК Конзорцијума (*Глас библиотеке*).

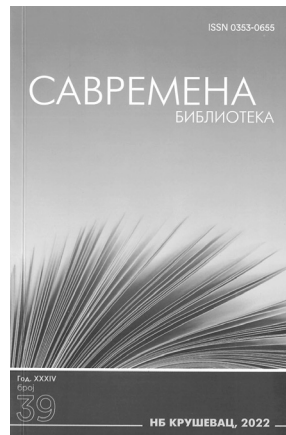
Нови број часописа *Читалиште* истражује савремене трендове и примену грађанске науке у библиотекама Централне и Југоисточне Европе. Уреднице темата Наташа Дакић и Александра Тртовац истичу да су искуства описана у 47. броју потврда да је примена овог концепта постала незаустављив процес. Следи текст „Караван грађанске науке у Мађарској“, у коме Дора Калиди представља искуство спровођења грађанске науке у библиотекама под окриљем Удружења мађарских библиотекара, са посебним освртом на национални караван реализован од новембра 2024. до јула 2025. године. Аутори Александра Тртовац и Наташа Дакић потписују текст „Подршка грађана отвореној науци на Балкану: искуство са пројекта СеОС_СЕ и студија случаја у Србији“. Представљајући Хрватско искуство, Долорес Мумелаш и Сања Јурковић истичу развој грађанске науке у сектору културе – у галеријама, библиотекама, архивима, музејима. Рад Теодоре Караиску „Грађанска наука у Грчкој: досадашње искуство“ анализира пројекат СеОС_СЕ као регионалну иницијативу за унапређење истраживачких пракси у високом образовању.

Наредни сегмент посвећен је развоју отворене науке: Наташа Дакић истражује допринос отворених образовних извора демократизацији знања кроз подстицање инклузивног и иновативног учења (*Савремена библиотека*), док група аутора у часопису *Библиотекар* доноси анализу репозиторијума на Свеучилишту Јосипа Јураја Штросмајера у Осијеку (Ива Арачи, Кристина Киш и Јосипа Зетовић). Практичну примену институционалног репозиторијума у домаћем оквиру представља Сања Никић кроз приказ Репозиторијума Археолошког института – РАИ и интеграцију у систем еНаука (*ИнфоШека*).

О савременим начинима промоције и већој видљивости библиотека путем друштвених мрежа са фокусом на Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“ говори прилог Александре Арсић и текст Мине Диздар, који се посебно бави могућностима Инстаграма (*ИнфоШека*). Милица Марковић пише о дигиталној библиотеци Народне библиотеке Смедерево (*Mons Aureus*), док се Татјана Јанков и Небојша Крстић баве применом COBISS система у јавним библиотекама Јабланичког округа у периоду од 2006. до 2024. године (*Нови Леаји*). Специфична правна питања везана за дигитализацију *дела сирочади* у Босни и Херцеговини истражује Далила Мирковић (*Савремена библиотека*).

У последњем броју *ИнфоШеке* објављено је више прилога из области рачунарске лингвистике: „Анализа породичних односа ликова srELTeC корпуса заснована на техникама семантичког веба и рачунарској лингвистици“ (Милица Иконић Нешић), „Фрагменти архаичних лирских песама сачувани у раним издањима и широко распрострањеним рукописима током италијанске ренесансе“ (Ана Грива и Марко Дендринос), „Неолошка истраживања: COST акција ENEOLI“ (Ивана Лазић Коњик, Вања Миљковић и Милица Божић Синчук), „Шести пленарни и завршни састанак мреже NexusLinguarum“ (Ранка Станковић), „eLex 2025: интелигентна лексикографија између аутоматизације и лингвистичке одговорности“ (Ранка Станковић и Александра Марковић).

Историјским развојем и савременом делатношћу библиотека у земљи и иностранству редовно се баве бројна стручна гласила. Прилог Богдана Трифуновића у највећој мери обједињује до сада познате и истражене информације о историјату оснивања и развоја првих библиотечких установа Чачка – Грађанском читалишту и Грађанској читаоници до почетка 20. века (*Савремена библиотека*). О судбини

средњовековног кодекса Сарајевска хагада, и начину на који је током Другог светског рата сачуван говори Горан Миленковић (*Бележница*), док о штампарији Петера Куна, отвореној 1895. године у Белој Цркви пише Живан Иштванић (*Чишаница*).

У раду Јованке Козловачки Дамјанов представљене су две специфичне приватне библиотеке чији су власници реномирани аутори: песник Муцо Такахаша и песници и професори Брус Смит и Џулс Гибс. Оно што ове две библиотеке издваја јесте да су власници пројектовање и изградњу ових објеката поверили врхунским архитектама тога доба (*Глас библиотеке*).

Кроз два истраживања заснована на статистичким подацима читаоцима је омогућен увид у развој различитих типова библиотека у два округа: Милица Стевановић нуди анализу пословања и развоја специјалних библиотека у Расинском округу у периоду од 2000. до 2024. године (*Савремена библиотека*), док аутори Илија Смиљанић, Мирјана Радовановић Пејовић и Ана Дуковић спроводе компаративно истраживање стања у основношколским библиотекама у Ужицу. Поредили податке из 2004. и 2024. године, рад анализира кључне промене у улози библиотека у образовном процесу, простору, књижном фонду, каталозима, рачунарској опреми и стручном кадру (*Корак библиотеке*).

Весна Кутрички пише о Народној библиотеци у Белој Цркви (*Чишаница*). О огранку новосадске библиотеке у насељу Шангај пише Славица Денић (*Чишалишће*). Рад је заснован на анализи података прикупљених путем упитника и употпуњен извештајем о раду Библиотеке, као и другим изворима, међу којима се истиче разговор са проф. емеритус Свенком Савић, која се бави истраживањем ромске заједнице. Резултати истраживања показују да је огранак библиотеке током деценије и по постојања допринео унапређењу образовања локалне ромске заједнице. Закључна разматрања доносе предлоге за побољшање рада огранка. Драгана Маринковић потписује текст: „Осуђеничко литерарно стваралаштво – сарадња Библиотеке 'Димитрије Туцовић' Лазаревац и Казнено-поправног завода за малолетнике Ваљево“ (*Глас библиотеке*).

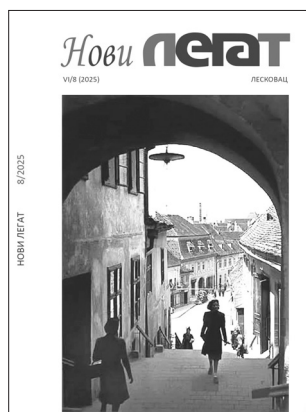
У *Гласнику НБС* објављен је говор Горана Милашиновића, писца и председника Националне комисије за сарадњу са Унеском, одржан при обележавању прославе годишњице Народне библиотеке Србије 28. фебруара 2025. године.

У 31. броју часописа *Глас библиотеке* уредник Мирко Дрманац потписује уводни прилог „База и катабаза: библиотекарство у времену друштвених промена“.

О стручној библиотекарској литератури, са посебним освртом на монографске публикације које су изашле у периоду од 1945. до 1992. пише Ивана Милутиновић (*Савремена библиотека*), док Гордана Вучковић говори о *Крајујевачком чишалишту*, библиотекарском часопису који је 2025. године обележио јубилеј – 30 година од излажења првог броја (*Крајујевачко чишалишће*).

Формално образовање из области библиотекарства, изазови са којима се суочава у смислу нових технологија али и историјски преглед и актуелну ситуацију у Србији описује Миланка Стокић (*Чишаница*). У часопису *Библиотекар* публикован је рад о волонтирању библиотекара на међународним стручним скуповима, који доноси резултате анкета о искуствима волонтера на IFLA WLIC 2025 (Милица Тарабић и Нела Томић Богдановић).

Допринос појединаца развоју одређених области стручног рада и професије у целини осликавају прилози посвећени лику и делу библиотечких стручњака. Весна Јовановић Трифуновић потписује

прилог „Сећање на Весну Ињац Малбаша (1960-2015)“ (*Библиошкар*). Рубрика *НБС се сећа*, у најновијем броју *Гласника НБС* доноси три прилога посвећена истакнутим колегама и њиховом раду у овој установи. О Светиславу Ђурићу пише Драгана Милуновић, о Љиљани Ковачевић Небојша Ковачевић док се Смиљке Кашић сећа Слађана Стојаковић. Рубрика *Персона трајша* представља Душицу Грбић из Библиотеке Матице српске. Кроз разговор са Жарком Војновићем и објављени говор поводом награде Јанко Шафарик (2025) у истом часопису, представљени су њен професионални ангажман и допринос библиотекарству. У последњем броју часописа *Савремена библиотеке*, у оквиру рубрике *Калимахови наслављачи*, представљен је Петер Хајнерман, библиотекар саветник, дугогодишњи радник Библиотеке Матице српске (Душица Грбић).

У *Весџима БМС* је, у оквиру рубрике *Портрети*, представљена Слађана Радовановић, библиотекар БМС. У наставку су објављени прилози: „In memoriam Лазар Чурчић (24. октобар 1926 – 12. август 2025)“ и „Татјана Казинци (1952–2025)“. У часопису *Mons Aureus* штампан је прилог „In memoriam: проф. др Александра Вранеш (1960–2025)“ (Драган Мрдаковић).

Представљање библиотечких колекција, библиотека целина, легата или раритетних издања која се налазе у фондовима библиотека у Србији, честе су теме прилога у стручној периодици. У *Корак библиотеке* представљен је легат Вере Ценић, књижевнице, професора, прве жене доктора наука у Врању (Јасмина Кнежевић и Александра Антић). Радован Поповић, новинар, биограф, публициста, колекционар и библиофил поклонио је део своје библиотеке Народној библиотеци у Ужицу. Каталог књига са посветом других аутора који се налазе у овој целини пописале су Драгана Ристановић и Биљана Ристо-вић (*Корак библиотеке*).

Оливера Недељковић описује грађу која је својим садржајем везана за књижевни опус Бранислава Петровића (1937–2002), а чува се у библиотеци целини Музеј поезије у Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис“ у Чачку (*Нови Легати*).

У раду Кристине Ембер систематично се разматра мађарска периодична штампа на подручју Баната од 1857. године, када је основана прва штампарија, па све до 1944. године (*Читалиште*). Радмила Тасић аутор је текста „Женско питање у омладинској међуратној периодици“ (*Савремена библиотеке*).

Централна рубрика актуелног броја *Библиошкар* носи наслов: „Библиотеке и културно наслеђе“. Богдан Трифуновић пише о четири српскословенске књиге Народне библиотеке Србије до којих је дошао колекционар Честер Бити након Првог светског рата, Бојана Веселиновић и Ивана Јашовић о часопису *Домаћи лекар: лист за негововање и чување народног здравља*, најстаријем часопису медицинске струке код Срба, који је излазио у периоду од 1871. до 1873. године у Панчеву, Бојан Самсон о *Лешојису Мајице српске* у периоду када је уредник био Бошко Ивков, и о томе у којој мери је он доследан у стварању новог и другачијег *Лешојиса* од оног на који је читалачка публика навикла. Ивана Јаношевић описује деловање јавне библиотеке у Обреновцу у области одрживог развоја културне баштине, док Гордана Станчић говори о Првим липарским вечерима, манифестацији коју је Народна библиотека у Српској Црњи по први пут одржала 1967. године.

Рад на комплетирању завичајних збирки у јавним библиотекама подразумева набавку текуће актуелне продукције и ретроспективну набавку дезидерата. Ивана Јаношевић говори о набавци недостајуће завичајне грађе у Библиотеци „Влада Аксентијевић“ у Обреновцу (*Корак библиотеке*).

Завичајним ауторима баве се Гордана Вучковић, Јасмина Марковић и Мирко Демић у оквиру наставка чланка посвећеног Зарији Д. Вукићевићу – професору, библиотекару, књижевнику, преводиоцу и дипломату (*Крајујевачко читалиште*). Животно и књижевно стваралаштво српског писца јеврејског порекла Лесковчанина Жака Конфина и библиографија његових дела која се налазе у Библиотеци Матице српске садржани су у раду Срђана Гордића и Гордане Стојановић (*Нови Леаши*). О Божидарки и Миливоју Филиповићу, њиховом животу и раду и изузетном легату који се чува у Градској библиотеци у Чачку писано је у више наврата у различитим публикацијама. У актуелном броју *Гласа библиотеке* аутори Светислав Љ. Марковић и Братислав Стојиљковић кроз документе из Архива Србије прецизније дефинишу појединости из њиховог живота и рада исправљајући тиме раније објављене биографске податке.

Резултатима библиографских истраживања бави се више часописа. Селективну библиографију песникиње Јелене Радовановић израдила је Сања Томић (*Бележница*). Ружица Дамњановић и Данијела Падејски пишу о Бранки Јовић, библиотекару саветнику из Ваљева и посебно се баве њеним радом на персоналним библиографијама значајних завичајних аутора као и ангажовањем на изради Лексикона писца ваљевског краја (*Корак библиотеке*). У актуелном броју *Савремене библиотеке* објављено је више текстова: библиографија зборника радова са међународних скупова Катедре за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду (Валентина Миловановић), историјско-библиографски преглед реторичких уџбеника на српском језику (Љубица Петковић) и прилог „Штампарска и издавачка делатност у Крушевцу (2020. године): прилози за завичајну библиографију“ (Снежана Ненезић).

Овај тематски блок затварају прилози у часопису *Слово Ђурилово*: „Библиографија Завичајног одељења Библиотеке Браћа Настасијевић“ (Марија Петковић) и „Издавачи на територији општине Горњи Милановац“, као и текст „Прилози за чачанску библиографију“ објављен у *Гласу библиотеке* (Тијана Бежанић).

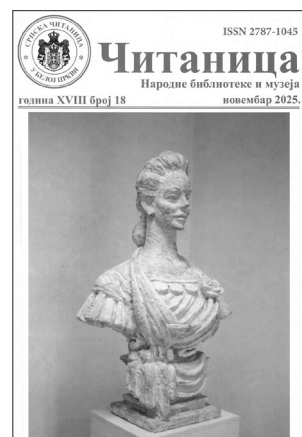
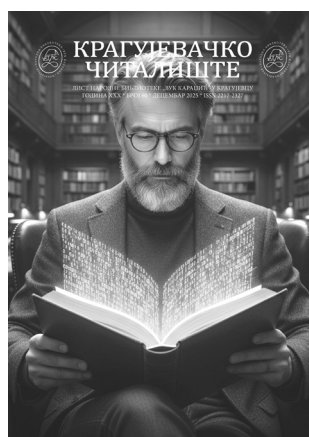
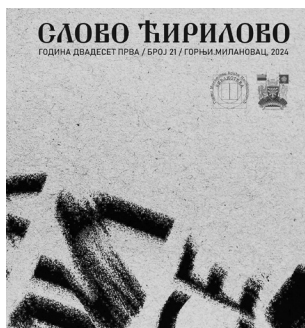
Ивана Јашовић и Бојана Веселиновић баве се изменама и допунама УДК система (Систем Универзалне децималне класификације), у класама 56 (палеоботаника), 58 (ботаника) и 59 (зоологија) (*Корак библиотеке*).

Следи представљање рубрике о библиокритици у новом броју *Гласника НБС*. Након уводних разматрања Добриле Бегенишић, Драгана Поповић потписује текст „О критичком (у) библиотекарству“ док кроз историјски осврт и примере домаће праксе Вука Јеремић истражује нераскидиво јединство етике и критичког мишљења у библиотекарству. Целину заокружују преводи иностраних текстова „Критичко системско библиотекарство“ (Сајмон Барон/Simon Barron и Ендру Притер/Andrew Preater; превод Јелена Бенић) и „Критичко библиотекарство као академски подухват“ (Ијан Бејлин/Ian Beilin; превод Весна Јовановић Трифуновић).

Преведени текстови у другим часописима обухватају широк спектар тема: од деловања библиотека у области информационе и медијске писмености, преко маркетинга библиотека до примене вештачке интелигенције у библиотечкој пракси. У *Кораку библиотеке* објављена су два прилога: „Сусрет друге врсте: роботи у немачким библиотекама“ (Доминик Геринг/Dominic Göhring; превод Јелена Поповић) и „Желимо да учинимо више, али...: приступи дезинформацијама јавних библиотека у Њу Џерзију“ (Брит Парис, Кетлин Кармиен, Мишел Маршал/Britt Paris, Kathleen Carmien, Michelle Marshall; превод Снежана Николић). У *Крајујевачком читалишту* публиковани су радови: „Ко још жели да му робот чита причу“ (Емина Санер; са енглеског превела Марија Ракић Шаранац) и „Иновативна кампања библиотеке – већи број посета веб-сајту“ (са енглеског превела Јелена Здравковић).

Изложбе су део активности библиотека и доприносе бољој видљивости књижних колекција, уједно промовишући локалну и националну културну баштину. У актуелном броју *Библиотекара* представљена је изложба „Лет и сонет“, посвећена животу, књижевном стваралаштву и научном раду писца Владимира Набокова, која је у свечаној сали Универзитетске библиотеке у Нишу отворена 16. јуна 2025. године (Снежана Јанчић). У *Вестима БМС* представљено је шест електронских изложби Библиотеке Матице српске кроз прилоге „Михај Еминеску“, „Рајнер Марија Рилке“, „Тешан Подруговић“, (бр. 136), „Милева Мариј Ајнштајн“, „Томас Ман“ и „Душан Васиљев“ (бр. 137), као и у просторијама БМС „Изложба Италофонија приређена у БМС поводом Недеље италијанског језика“ и „Изложба о породици Суботић у БМС“ (бр. 137). Представљена је и изложба „Јунаштво у славу – српски војник у Првом балканском рату 1912–1913“ у Библиотеци „Бранко Радичевић“ у Лебану (Јасмина Видић, *Високошколске библиотеке*).

Значајем организовања изложби у библиотекама бави се Жана Ђатовић у часопису *Корак библиотеке*. Фокус њеног рада је на изложби „80 година *Малог принца*“ коју је сомборска библиотека реализовала у години важног књижевног јубилеја (*Корак библиотеке*).

У оквиру рубрике *Вести* актуелног броја *Крагујевачког читалишта* дате су сажете информације о одређеним матичним пословима Библиотеке у Крагујевцу, раду општинских јавних библиотека Шумадијског округа, као и о њеним пројектним активностима на плану међународне сарадње (Виолета Јовичинац Петровић), док су у *Вестима БМС* објављене сажете информације о појединим сегментима матичних функција реализованих у БМС.

Прилог посвећен издавачком раду Библиотеке Матице српске и прикази појединих издања објављени су у 137. броју *Вести БМС*, док о издавачкој делатности Библиотеке у Горњем Милановцу пише актуелни број часописа *Слово Ђирилово*. О издавачкој делатности крагујевачке библиотеке говори Мирко Демић (*Крагујевачко читалиште*). Преглед нових издања Библиотеке у Лесковцу публикује *Нови Легаџ*, а о издањима Народне библиотеке Бела Црква пише Игор Вокоун (*Читаница*).

Рад професионалних удружења сагледан је кроз прилоге – документа Библиотекарског друштва Србије штампане у *Библиошекару*: Записник о раду жирија за доделу Награде „Запис“, Образложење жирија за Награду „Најбољи библиотекар“ и Образложење жирија о добитнику Награде „Стојан Новаковић“ за 2024. годину.

Извештаје и програме рада, сумарне приказе резултата рада библиотека и њихових организационих јединица редовно публикују *Бележница*, *Вести БМС*, *Нови Легаџ*, *Слово Ђирилово* и *Читаница*.

Вести БМС и *Крагујевачко читалиште* објављују спискове имена својих дародаваца, а *Вести* и нових наслова припремљених за штампу или објављених у Војводини.

Извештаје о организацији и реализацији стручних скупова садрже готово сви часописи. О Пролећном форуму Библиотекарског друштва Србије, одржаном 28. априла 2025. у Библиотеци „Милутин Бојић“ у Београду на тему „Проактивност библиотекара у редовним и ванредним условима“, пише Тања Ђирић (*Библиошекар*). У часопису *Корак библиотеке*, Татјана Богојевић извештава о посети делегације БДС-а и Друштва библиотекара Републике Српске Сверуском сусрету директора регионалних и централних библиотека Русије, одржаном у Москви од 17. до 20. новембра 2025. У истом часопису, Соња Ивановић представља Међународну конференцију „Transformative Power of Travelling: From Research to Discovery“ (Голубац, 5–6. јун 2025), док Татјана Богојевић описује Летњи форум БДС-а под називом „Култура сећања: улога архива, библиотека и музеја“ (Београд, Нови Сад, Лакташим и Доња Градина; 23–27. јун 2025).

Часопис *Високошколске библиотеке* публикује приказ прошлогодишњег Библионета на тему „Откључавање снаге речи: промоција књиге и читања у библиотекама“, као и осврт Оје Кринуловић на 22. годишњу конференцију БДС-а „Библиотеке у друштву брзих промена“, одржану 2025. у Суботици. О истом Библионету пише и Марија Ракић Шаранац у *Крагујевачком читалишту*, где Немања Бркић приказује и међународну научну конференцију „Библиотеке за боље сутра“ (Мостар, 23–25. октобар 2025), замишљену као платформу за размену искустава и регионално повезивање.

У *Савременој библиотеци* Шејла Џидић и Свјетлана Ђелић пишу о претконференцији 21. конференције БДС-а из 2024. године, одржаној у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“. Коначно, у часопису *Инфошека* Горан Војновић представља Међународну конференцију „COBISS 2024“ одржану у организацији Института информацијских знаности (IZUM) (Марибор, 23–24. октобар 2024).

Прикази и рецензије публикација из области библиотекарства редовне су рубрике. Они омогућавају информисање професионалне јавности о садржају и значају актуелне стручне литературе. Будући да

приказани наслови обухватају издања објављена у последњих неколико година и да су често предмет интересовања више аутора, сврха овог темата Водича је олакшавање приступа подацима о приказаној стручној издавачкој продукцији. У наставку следи списак приказаних наслова, разврстаних по години издавања и имена аутора приказа.

2022.

Јовановић, Наташа. *Пулс (1916): фототипско издање рукописног листа Ранка Младеновића*. Београд: Народна библиотека Србије, 2022 (Ана Савић, *Гласник НБС*).

2023.

Алимпијевић, Бранка, Ана Дуковић, Светлана Јакшић, Мирјана Радовановић Пејовић и Александра Вуковић Курдулић. *Уметности читања: приручник за школске библиотекарке*. Београд: Друштво школских библиотекара Србије, 2023 (Александра Вуковић Курдулић и Бранка Алимпијевић, *Библиотекар*),

Библиотечки простори у физичком и виртуелном окружењу: зборник радова XX међународне конференције Библиотекарског друштва Србије, Краљево – Врњачка Бања, 14–16. децембар 2023. Уредник Татјана Богојевић. Београд: Библиотекарско друштво Србије, 2024 (Драгана Петрић, *Корак библиотеке*),

Матичности у Србији и региону – хоризонтално повезивање (Стручни скуп Библиовез-Е (2023, Београд), Значење и трајање матичности у библиотекарству: заједнички темељи у региону: зборник радова. Уредник Добрила Бегенишић. Београд: Народна библиотека Србије, 2023 (Тања Тасић, *Гласник НБС*).

2024.

Георгиев, Елизабета. *Бујарски извори о читалиштима и библиотекама у Србији до краја Другој светској рати*. Панчево: Градска библиотека, 2024 (Весна Живковић, *Бележница*; Анђела Стошић, *Библиотекар*),

Голубовић, Ана. *Библиографија превода сабраних и изабраних дела руске књижевности на српски језик*. Београд: Славистичко друштво Србије; Руски научни институт, 2024 (Јелена Поповић, *Глас библиотеке*),

Зборник радова: регионални стручни скуп Од заједничког правилника до Изјаве о међународним каша-лошким правилима и даље. Уредница Ана Савић. Београд: Народна библиотека Србије, 2024 (Бранка Ристивојевић, *Гласник НБС*),

Мандић, Данијела. *Библиотека у школи новој вијека*. Вишеград: Друштво библиотекара Републике Српске, 2024 (Бојана Марић, *Корак библиотеке*),

Џигал Кријешторац, Хадија. *Културна меморија библиотеке*. Пријепоље: Библиотека „Вук Караџић“, 2024 (Срђан Гордић, *Корак библиотеке*),

Ščerbinjina, Julija. *Vreme biblioskopa: savremeno doba u ogledalu književne kulture*. Beograd: Clio; Banjaluka: Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske, 2024 (Милена Недељковић, *Читалиште*).

2025.

Библиотеке и њихови корисници. Зборник радова Жички сабор библиотекара 2025, 7, 8. и 9. октобар. Уредник Катарина Јаблановић. Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, 2025 (Драгана Петрић, *Глас библиотеке*),

Глушац, Јелена. *Век Народне библиотеке Осечина у Осечини: 1924–2024*. Осечина: Народна библиотека Осечина, 2025 (Жарко Војновић, *Читалиште*),

Дејановић, Маја. *Дигитализација у библиотекама у Републици Српској: са смјерницама за рад и приручником за библиотекарке*. Вишеград: Друштво библиотекара Републике Српске, 2025 (Александар В. Радовић, *Читалиште*),

Манастири и библиотеке чувари културне баштине: зборник радова са стручног скупа одржаног 15. и 16. маја 2024. године у манастиру Велика Ремета. Уредник Весна Петровић. Сремска Митровица: Библиотека „Глигорије Возаровић“; Велика Ремета: Манастир Велика Ремета, 2025 (Иван Караџић, *Нови Летаји*),

Петрић, Драгана и Никола Миливојевић. *Штампарска делатности у прима јаланаичким оштинама: од оснивања прве бачкојаланачке штампарије до завршетка Другој светској рати*. Бачка Паланка: Станишић, 2025 (Душанка Папић, *Глас библиотеке*),

Proceedings of the International Conference South Slavic Languages in Digital Environment – JuDig, Vol. 1/1: Thematic Collection of Papers. Editors Jasmina Moskovljević Popović and Ranka Stanković. Belgrade: University, Faculty of Philology, 2025 (Милица Динић Маринковић, *Инфошека*).

У *Читалишту* је публикован прилог „Водич кроз домаћу стручну периодику“ у коме су приказани актуелни бројеви домаћих стручних гласила за период мај–новембар 2025. године (Ивана Тодоровић).